

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum V. Decretalium, Per Quadraginta, Et Unum Titulos Distributum,
In quo agitur De Judicio criminali, exponendo primùm actiones in eo
judicio instituendas, & suscipiendas, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1709

Articulus VI. An, & quibus usuræ restitui debeant?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73064](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73064)

malem maximè perpetuum, ut est in emphyteusi, feudo, superficie, perpetuis. Quare, rem esse subjectam hypothecæ, pignori, servituti, censui, juxta hunc sensum, non facit, ut proprietarius, non sit rei plenus dominus, scilicet moraliter, & ethice, sic ille.

ARTICULUS VI.

An, & quibus usura restitui debeant?

1068 **Q**uæstio est 1. an dominium usurarum transferatur in Usurarium? Communior opinio Doctorum negat cum S. Thoma 2. 2. q. 78. à 3. in O. licet Cardinalis de Lugo D. 25. de Just. S. 11. n. 206. & alii affirmant, sed revocabiliter, seu cum onere restitutionis. Nam solvens usuras est earum Dominus; ergo si velit eas fieri alterius, & is acceptet dominium, in hunc transferetur, saltem earum, quæ cum rebus ejus permiscetur. Probabilior tamen est sententia negantium; nam, quod dicit de Lugo, non procedit, ubi recipiens est jure inhabilis, & deficit titulus jure pariter requisitus ad dominii translationem, id, quod non habet contractus usurarius.

1069 **Q**uæstio est 2. an Usurarius habeat dominium earum rerum, quas ex usuris perceptis emit? *ꝛ.* 1. si quid lucratus est ex pecunia usuraria. v. g. ludendo, negotiando, eum quidem cum æstimatione damni emergentis, vel lucri cessantis teneri ei, qui usuras solvit, restituere pecuniam usurariè acceptam, non autem, quod eâ lucratus est per suam industriam; quia hujusmodi lucra non sunt fructus pecunie, cum hæc ex se sterilis sit; sed proveniunt ex industria Usurarii, ideoque ipsi acquiruntur. Sic depositarius, quod emit ex pecunia apud se deposita, sibi acquirit: L. si ex ea, 6. C. de rei vindic. Sic etiam fur, aliquid emens ex pecunia furtiva, sibi acquirit; quia, quod ex re furtiva acquiritur, furtivum non est. L. qui vas, ff. de furtis. Similiter si uxor ex pecunia viri defuncti, pertinente ad filium, aliquid emat, suo proprio nomine, sibi acquirit. L. qui aliena. C. si quis alteri, vel sibi. Denique si quis eripiat artificii sua instrumenta, ac illis industriâ suâ, & labore aliquid lucretur, sibi lucretur, non artificii; quamvis rem ereptam cum damno emergente, & lucro cessante, teneatur restituere. *ꝛ.* 2. Si res usuraria sit fructifera, fructus ejus acquiri usurario, si usura transit

in dominium usurarii, quia sic eas percipit, ex re sua; secus si usura non transeat in dominium usurarii, juxta dicta n. 1076. quia res fructificat Domino suo.

Præterea not. 1. Usurarium vendentem 1070 usuras non transferre illarum dominium in Emptorem (si usurarius non sit dominus usurarum) juxta L. 11. §. & imprimis ff. de action. empt. acquirere tamen dominium pretii; quia pretium rei furtivæ non est furtivum, cit. L. qui vas: Sitamen res usuraria vendita evincatur, & emptor cedere cogatur, usurarium in foro conscientia teneri emptori pretium restituere, cum sit injusta causa damni, quod subit emptor in casu dictæ evictionis. Sic Azor p. 3. l. 5. c. 12.

Not. 2. id quod comparatur pecuniâ 1071 usurariâ, non comparari ad eam, ut rammum ad radicem, seu ut fructum ejus, sed ut fructum negotiationis. Et ideo Usurarius in eo casu non habet commodum ex iniquitate, sed ex labore; nec in hoc casu res empta ex pecunia usuraria succedit loco pretii, seu pecuniæ, sicut in hæreditate fidei commissi. &c. his præmissis:

ꝛ. Usuras omnino esse restituendas, 1072 & primo illis, à quibus sunt receptæ, vel in horum defectu, illorum hæredibus; si nec tales sint, pauperibus, ut constat ex c. Cum tu 5. h. t. ibi: sive ante sive post interdictum nostrum usuras extorserint, cogendi sunt, eas his, à quibus extorserunt, vel eorum hæredibus restituere, vel, his non superstibus, pauperibus erogare, tum ex c. Nemo, 14. q. 5. Et si usurarius recessit à loco, ubi usuras accepit, suis expensis eas mittere ad eum, à quo accepit, etiam si expensæ excedant usuras; quia sibi imputare debet damnum, quod suâ culpâ sentit; secus si recessit alter, sic Pirhing. hic n. 102.

Quando autem in cit. c. Cum tu, dici 1073 tur: possessiones, quæ ex usuris comparatae sunt, debere vendi, & earum pretia recepta restitui his, à quibus usurae sunt extorta, intelligi debet, dum adhuc sunt sub dominio usurarii, non autem, si sint alienatæ titulo, vel lucrativo, vel oneroso; quia, læso per usuras non sunt realiter, etiam tacite hypothecatæ, sed tantum obligatæ ratione personæ, nimirum usurarii Azor cit. q. 13. §. Tertia opinio.

Quæstio est 3. an usurarius gaudeat be. 1074 neficio cessionis bonorum? *ꝛ.* cum hoc beneficum (quo debitoribus conceditur, ut non possint conveniri post cessionem in solidum,

lidum, sed tantum si ad pinguiorem fortunam pervenerint, quantum facere possunt, ita, ut non egeant, sed retinere possint alimenta necessaria, *L. Is, qui. ff. de cession. Bonor.*) detur tantum iis, qui casu fortuito redacti sunt ad inopiam; non autem iis, qui ex delicto; Usurarium eo beneficio non gaudere.

1075 Ad extremum not. non tantum ipsos usurarios obligari ad restituendas usuras, sive Clerici sint, sive Laici. c. 1. 2. & 7. h. t. quia hæc obligatio est juris Divini, & naturalis: sed etiam eorum hæredes, imò & legatarios deficiente hærede, & omnes eos, qui expressè mutuantis, vel usuras recipientis, sunt earum causa, quia sunt causa talis usurariæ receptionis p. c. *Tua nos. 9. h. t.* ubi Pontifex Episcopo Placentino rescribens, *respondemus, inquit, quod filii ad restituendas usuras ea sunt distractione cogendi, quæ parentes sui, si viverent, cogentur.* Et statim addit: *id ipsum etiam contra hæredes extraneos credimus exercendum;* postremum autem fundatur in jure naturali.

ARTICULUS VII.

De Judice, Probationibus, & pænis Usurariorum.

1076 **Q**uæstio 1. est, quis sit Judex competens in crimine usuræ, ante resolutionem notandum, esse aliquos, qui velint delictum usuræ esse *fori tantum Ecclesiastici*, sic Gloss. in c. 8. de foro comper. V. *malefactorum* & in c. 1. de offic. Ordin. Præsertim cum Laici usurarii dicantur puniendi à Judice *Ecclesiastico*, etiam per *excommunicationem*, ut habetur c. 1. 2. & 7. h. t. & usurarum causa videatur ad dictum Judicem pertinere juxta Clement. 2. de Judiciis: probabilis tamen est, illud esse *fori mixti*, consequenter spectare ad utrumque forum, & præventioni locum esse; sic Covarru. p. 3. *Variar. c. 3.* & communior 1. quia Laicus non prohibetur cognoscere de causa furti; sed crimen usurarum sapit furtum, & rapinam, per c. *si quis usuram* 14. q. 4. Deinde si quid foret, ob quod reduci deberet ad forum *duntaxat* Ecclesiasticum, esset, *quia prohiberetur ab Ecclesia*; at etiam prohibetur adulterium, & plura similia, de quibus tamen cognoscit Judex & laicus, & Ecclesiasticus. Quod desumitur ex Clementina 2. non probat esse *fori Ecclesiastici privativè*. Et quamvis usurarius statua-

tur poena *canonica excommunicationis* &c. idem tamen fit etiam in aliis delictis, quæ tamen manent mixti fori. Nec etiam quidquam facit, quòd jure civili usura permittitur; quia tamen leges illæ foveant peccatum, nullæ sunt; & Judex laicus illis licitè uti non potest, sed tenetur sequi dispositionem Clementinæ 1. h. t. cæteroquin graves Ecclesiæ poenas subiturus.

Quæstio est 2. qualiter hoc crimen probetur? 1. aliquem esse usurarium *manifestum*, probari evidentia facti, vel usuram frequenter exercitâ, ut notat Mascard. de probat. Volum. 3. conclus. 1415. n. 3. Deinde confessionem judicalem usurarii; imò (etsi aliàs non inducat notorium juris, per c. *fin. de cohabitator.*) per extrajudicalem coram sacerdote, qui est judex ejus in foro animæ; vel notorio, aut saltem publice coram testibus; sic Gloss. in c. 2. h. t. in 6. V. *Manifesti* 3. per duos vel tres testes idoneos: 4. per famam, & communem opinionem probatam per testes, concurrentibus simul aliis adminiculis. Sic Mascard. cit. conclus. 1417. Sed not. non sufficere famam cum opinione communi, & aliis utcumque adminiculis, ut dicatur quis usurarius *manifestus* (prout hic subjicitur pænis c. *quia in omnibus.* 3. h. t. statutis) sed requiri talia argumenta, per quæ *constet* esse usurarios, ut decidit Innocentius III. in c. *Cum in Diocesi* 15. h. t. Et ideo etiam ex libris Rationum probari quis poterit usurarius *manifestus*, & compellique potest (non modò per censuras, sed etiam per vim, frangendo, vel etiam vi apertendo ejus cistas) ut, cum de usuris agitur, exhibere cogatur suarum rationum codices, & hoc ex eo, quòd contractus usurarii occultè, ac dolosè inchantur, ut dicitur in Clement. *Exivi* h. t. & Abbas ibidem n. 12. Et quamvis tales libri non probent *proscribente*: ut habetur L. *Instrumenta* 5. L. *Rationes*, 6. cum sequent. C. de probat. probant tamen *contra scribentem*; ita Zoësius h. t. in fin. Nec obstat, quòd aliàs *nemo teneatur* edere rationes privatas; & instrumenta, vel probationes contra se producere, ut dicitur L. 4. C. de edendo L. 7. C. de Testibus, junctâ gloss. in cit. §. *cæterum. R. Rationum*: in hoc tamen casu contrarium *specialiter* constitutum est in *odium Usurariorum*. Usurario autem neganti, etiam cum juramento, se habere librum rationum, non creditur, nisi probet amissum casu